

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Η «Εκάβη» του Ευριπίδη

ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΚΥΠΡΟΥ

Νόνας Μολέσκη

Μετάφραση: Κ. Κολώ-
ταςΣκηνοθεσία: Ν. Χαρα-
λάμπουςΣκηνικά - κοστούμια:
Στ. ΑντωνόπουλοςΜουσική: Μ. Χριστο-
δουλίδηςΜάσκες: Β. Κυριαζής,
Στ. ΑντωνόπουλοςΠαίζου: Β. Κύριαζής,
Δέσποινα Μπεμπεδέλη,Αλκίση Παυλίδου, Ν.
Χαραλάμπους, Ε. Πουλ-
λαΐδης, Τζένη Γαϊτανο-
πούλου, Γ. Μουαΐμης,

Στ. Καυκαρίδης κ.α.

ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ένα μεγάλο δραματικό έργο να πλακώνει με το βάρος του τον σκηνοθέτη, φανερώνοντας την αδυναμία του να το σηκώσει ολόκληρο. Με τον Νίκο Χαραλάμπους δεν είναι δυνατό να συμβεί κάτι τέτοιο. Δεν μπαίνει «από κάτω», δεν καταπνέεται με το να ξεδιαλύνει το περίπλοκο κουβάρι των ερμηνειών του έργου από πολλούς μελετητές, δεν τον βαραίνουν τα θεωρητικά προβλήματα της φιλοσοφίας του Ευριπίδη είτε της εξέλιξης της τραγωδίας του λογοτεχνικού είδους. Την πρώτη σημασία γι' αυτόν έχει η εντύπωση, που του δημιουργεί το έργο.

ΓΕΝΙΚΑ μιλώντας, σημασία έχει «με τι μοιάζει», τι του θυμίζει το έργο. Όπως ελεύθερα, τολμηρά και υποκειμενικά διαλέγει ένας ζωγράφος τα χρώματα από την παλέτα του, έτσι κι ο Ν. Χαραλάμπους διαλέγει για το ανέβασμα του έργου τη στυλιστική εκείνης της εποχής, εκείνου του είδους της τέχνης, με τα οποία σχετίζει το έργο η δημιουργική του σκέψη. Έτσι το «Καμπαρέ» έγινε το κλειδί για την «Όπερα της πεντάρας», τα κόμικς γέννησαν τις «μορφές της Στρίγγλας, που έγινε αρνάκι» (μερικές όμως ήρθαν απευθείας από γνωστές ταινίες).

ΑΥΤΗ τη φορά ανάκαμψε στην παλέτα του την στυλιστική των «αιματηρών τραγουδιών» της «Ελισαβετιανής εποχής», του «γοθτικού» μυθιστορηματος και του κινηματογραφικού έργου τρόμου, κι έφτιαξε το πορτραίτο ολόκληρου του έργου. Σ' αυτή τη δουλιά η υποκειμενικότητα του δικαιολογείται από τη λεπτή στυλιστική διαίσθηση και από την ικανότητά του να συνδυάζει τις ιδιότητες των διάφορων τεχνών, που διαλέγει. Ο

σκηνοθέτης επάνδρωσε την παράσταση με δανεικά εφόδια για ένα σκοπό (στον οποίο πιστεύω) - να κάνει το έργο να επιδρά πάνω στους σημερινούς θεατές μ' όλη την δύναμη, που έχει συσσωρευμένη μέσα του.

ΙΔΑΝΙΚΟΣ εκτελεστής των ιδεών του σκηνοθέτη και ταυτόχρονα ιδιότυπος θεατρικός δημιουργός στάθηκε ο Στ. Αντωνόπουλος. Εντυπωσιάζει η τέχνη, με την οποία εισάγει στο κοστούμι της Εκάβης το μοτίβο της Ελισαβετιανής εποχής προσδιορίζοντας μ' αυτό την αντίληψή μας για την ουσία της ερμηνείας. Το πνεύμα του Πολύδωρου μας προετοιμάζει, για τα τρομερά γεγονότα που ακολουθούν περισσό-

συμβολική φόρτιση. Από τη μια, αυξάνουν το εφέ του κινηματογραφικού γυρίσματος, από την άλλη θυμίζουν προβολείς στα χέρια των φρουρών των στρατοπέδων για αιχμάλωτες του τρωικού πολέμου. Το «κινηματογραφικό» φρικιαστικό αποσυνθετικό πτόμα λειτουργεί και σαν θεατρικό σύμβολο. Εκείνη η άλλη λεπτομέρεια, το τραπέζι με τις καρέκλες, επιστρατεύεται για να εκφράσει την ιδέα του βασιλικού αξιώματος της δύστηνης, μα περήφανης Εκάβης, το οποίο αναγνωρίζουν και οι βασιλιάδες νικητές, όταν κάθονται και συνομιλούν σαν ίσοι μαζί της.

ΜΙΛΗΣΑΜΕ για την μορφή, που έπλασαν οι συντελεστές

και δεν διστάζει να ταπεινωθεί παρακαλώντας εκεί που ελπίζει κάτι να πετύχει (με τον διστακτικό Αγαμέμνονα, όχι όμως με τον αδιάτακτο Οδυσσέα).

ΕΠΙΤΙΘΕΤΑΙ όμως άγρια, βάρβαρα στον εχθρό της, ανακαλύπτοντας ότι εκείνος δεν καλύπτεται και τόσο από την ελληνική προστασία και απαιτεί να αθωωθεί με τη δύναμη μιας εκλεκτής, προσωπικότητας.

ΣΤΟ ΠΑΙΞΙΜΟ της Δέσποινας Μπεμπεδέλη ο λόγος του Ευριπίδη ακούεται διάφανος και όχι καλυμμένος με την παραδοσιακή απόλυτη τραγικότητα του αισχυλικού τύπου. Και μέσα σ' αυτή την διαφά-

Μια σκηνή από την «Εκάβη» με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη, τον Ν. Χαραλάμπους και την Αλκίση Παυλίδου.

τερο με την «γοθτική» του εμφάνιση, παρά με λίγα λόγια του προλόγου.

ΤΑ ΣΚΗΝΙΚΑ, ασυνήθιστου μεγέθους και χτυπητής εκφραστικότητας κορμός δέντρού κάτω από τις ρίζες του οποίου σαν να βρίσκεται η είσοδος στον Άδη, και η σταχτιά καμένη γη μοιάζουν να είναι φτιαγμένα για το κινηματογραφικό πλάτω. Οι μάσκες (Β. Κυριαζής και Στ. Αντωνόπουλος) έχουν μια νεκρική έκφραση και είναι σαν σφραγίδα θανάτου πάνω στα πρόσωπα των καταδικασμένων ηρώων του Ευριπίδη.

ΟΠΩΣ ο ζωγράφος, έτσι και ο σκηνοθέτης προκαλούν διανοητική ικανοποίηση με τις ενδιαφέρουσες λύσεις. Οι προβολείς που κρατούν οι στρατιώτες στην αρχή φαίνεται να 'χουν διπλό νοήμα, διπλή

της παράστασης. Ας μιλήσουμε για τον λόγο του Ευριπίδη. Μεγάλος αντιφατικός προκλητικός, ο ρόλος της Εκάβης κυλάει σαν ορμητικός χειμάρρος. Ο τερβάσιος όγκος του λόγου χάραι, πλάθεται, δαμάζεται στην εξαιρετική ερμηνεία της Δ. Μπεμπεδέλη. Το κλειδί του ρόλου είναι το θέμα του «περασμένου μεγαλείου». Η Εκάβη δεν είναι μια τραγική μάνα όπως στις «Τρωάδες», είναι μια εκθροισμένη βασίλισσα, συγγενική μ' εκείνες από τα σαιζπηρικά ιστορικά χρονικά. Χάνει τα παιδιά της μα μοιάζει να χάνει τα μέρη του καταστρεμμένου βασιλείου της.

ΜΕ ΤΗΝ εξυπνάδα και την δολιότητα μιας βασίλισσας δεν επαναστατεί ενάντια στους σκληρούς νόμους του ελληνικού στρατιωτικού - πολιτικού μηχανισμού, μόνο παρακαλεί

να μπορούμε να δούμε την Εκάβη να παρηγορεί, να συγκρατεί τον εαυτό της στις στιγμές των συμφορών με την ορθολογιστική ρητορική, τόσο χαρακτηριστική για τον Ευριπίδη.

ΜΠΟΡΟΥΜΕ να διακρίνουμε τον ψυχολογικό πλούτο, με τον οποίο ο Ευριπίδης προκρίνει την ηρωίδα του σε αντίθεση με την χοντροκομμένη βαρβαρότητα του Πολυμήτωρα και, με τους απρόσωπους, ομοίτυπους Έλληνες στρατιωτικούς. Μπορούμε να διακρίνουμε και την φρίκη του ανθρώπου μπροστά στην παράλογη Τύχη. Η τέχνη της Δέσποινας Μπεμπεδέλη φτάνει πολύ ψηλά στο ρόλο της Εκάβης. Και κανείς από τους συντελεστές της παράστασης δεν χαλά την εντύπωση, που δημιουργείται.